

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland

UTLÅTANDE

Referens: Begäran om utlåtande om förslaget till åtgärdsprogram för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027.

SLC Nyland:

SLC Nyland (Nylands svenska producentförbund NSP rf) är en intresseorganisation för dem som äger eller brukar jord och skog, landsbygdsföretagare samt för alla som vill värna om en levande och livskraftig landsbygd. Verksamhetsområdet omfattar de svensk- och tvåspråkiga kommunerna från Hangö i väster till Pyttis i öster. SLC Nyland har ca 1 300 lantbruks- och trädgårdslägenheter som medlemmar. Medlemsgårdarnas sammanlagda areal uppgår till ca 58 000 ha åker och 73 000 ha skog.

Bakgrund

Åtgärdsprogrammet består av 65 åtgärder med anknytning till havsförvaltningen och har valts utifrån en granskning av kostnadseffektiviteten. Programmet innefattar dessutom en bedömning av tillräckligheten av befintliga åtgärder, dvs. nuvarande åtgärder som beslutats enligt annan lagstiftning än den som gäller havsförvaltningen, och förslag till att förbättra och komplettera de nuvarande åtgärderna. Den eutrofierande kväve- och fosforbelastningen på Östersjön kommer främst via vattendrag, även om ungefär en fjärdedel av kvävet tillförs som luftburet nedfall. Belastning kommer också via punktutsläpp från bebyggelse, industri och fiskodling samt i kustområdena via direkt urlakning och kvävenedfall från t.ex. fartygstrafiken. Enligt HELCOMs bedömning står Finland för ca 9 % av kväve- och 11 % av fosforbelastningen på Östersjön.

Vi har bekantat oss med förslaget och vill framlägga följande synpunkter:

Uppföljning

Forskning, uppföljning och långa tidsserier är viktiga som stöd för genomförandet. T.ex. åtgärderna inom jordbruket har betydligt minskat näringsläckaget från åkrarna, men resultaten syns med fördröjning i vattendragen och särskilt i Östersjön. Det är viktigt att kunna följa upp resultaten av de åtgärder som vidtagits och kunna rikta åtgärderna i åtgärdsprogrammet möjligast effektivt för att uppnå en god vattenkvalitet. Den här informationen är viktig även med tanke på jord- och skogsbrukets åtgärder för att ytterligare minska näringsbelastningen till Östersjön. Dessa åtgärder behandlas närmare i vattenförvaltningsplanerna. Det är viktigt att man utvecklar uppföljningen så att man allt bättre kan bedöma och beakta klimatförändringens inverkan.

Jordbruk och annan diffus belastning

Gipsbehandling av åkrar har förts fram som en ny kostnadseffektiv åtgärd inom kustområdena. Gipsbehandling har visat sig effektivt för att minska näringsläckaget och erosion, men metoden lämpar sig inte för alla åkrar. SLC Nyland betonar vikten av ytterligare forskning och utredningar om gipsens långvariga effekter och eventuell skadlig inverkan på marken och vattendragen. Det behövs även andra metoder som strukturkalkning och behandling med fiberslam. Av dessa har strukturkalkning en klart större potential. Det

SLC Nyland

Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors

tel (09) 601 588, www.slc.fi/nyland

nsp@slc.fi

SLC Nyland

behöver också tillräckliga medel för andra riktade åtgärder till kustområdet, t.ex. skydds-zoner, fånggrödor och växttäckte vintertid.

Av den diffusa belastningen kommer förutom från det aktiva åkerbruket en betydande del som naturlig urlakning. Detta borde tydligare lyftas fram i texten och diagrammen. För kvävet del är den naturliga urlakningens och nedfallets andel till och med klart större än jordbrukets andel av den totala belastningen (miljo.fi, Syke 2020). Även om man upphörde med odling av åkrarna skulle belastningen alltså fortsätta. I och med klimatförändringen kommer även den naturliga urlakningen att öka.

Inre belastning

Vi ser det som viktigt att uppmärksamhet nu fästs vid den inre belastningens betydelse.

Risker

Hantering av risker för havsmiljöns tillstånd är med i åtgärdsprogrammet för första gången som en egen helhet. Vi ser detta som positivt och att det sätts mer fokus på det luftburna nedfallet av näringsämnen och nedfall av skadliga och farliga ämnen i havet. Vi vill dessutom betona vikten av åtgärder för att förhindra fartygens utsläpp av olja och avloppsvatten.

Kretslopp och återvinning

För ett hållbart kretslopp behövs nya lösningar som utgår från att förbrukade näringsämnen återförs till produktionen. Det behöver tas i bruk nya lösningar och processer för behandlingen av avloppsvattnet, så att skadliga ämnen, läkemedelsrester och mikroplaster effektivt fås bort.

De nya åtgärderna som ingår i programmet syftar till att minska både belastningen och näringsmängden i havet bl.a. genom att påverka människans matvanor och genom att öka konsumtion av växt- och fiskföda. Syftet är också att främja återvinning av näringsämnen genom att minska näringsbelastningen från bl.a. husdjursgödsel samt minska diffus förorening särskilt vid kusten och i skärgården.

Finansiering och kostnadseffektivitet

SLC Nyland framhåller att finansieringen av åtgärderna är central. Många av de föreslagna åtgärderna under nuvarande programperiod har inte kunnat förverkligas på grund av bristande finansiering. Man måste fästa allt större uppmärksamhet på åtgärdernas kostnadseffektivitet i fortsättningen.

Kommentarer gällande de nya föreslagna åtgärderna:

EUTROF1 Minskning av matproduktionens och -konsumtionens belastande vattenmiljöpåverkan

SLC Nyland anser att det för närvarande inte finns tillräcklig information om olika jordbruksproduktionsmetoders inverkan på miljöpåverkan av livsmedel som produceras för konsumenterna. Användning av kostrekommendationer som åtgärdsförslag i programmet är inte motiverat, eftersom rätt kost kan sammanställas på många olika sätt. Kött- och mjölkproduktion kan också organiseras på många olika sätt och vallproduktion kan ha en betydande positiv inverkan även för vattenskyddet och kolbindningen. Mer faktabaserad information behövs och texten bör åtminstone skrivas mer objektivt.

SLC Nyland stöder åtgärden att minska matsvinnet. Billig mat har lett till ekonomisk nöd i jordbruket, men har också ökat matsvinnet.

EUTROF3 Återvinning av näringsämnen i gödsel vid biogasproduktion

SLC Nyland anser att det är viktigt att främja biogasproduktion. Åtgärden är motiverad.

SLC Nyland

Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tel (09) 601 588, www.slc.fi/nyland
nsp@slc.fi

EUTROF4 Hållbar användning av avloppsslamprodukter i grönbyggande

SLC Nyland anser att effekterna av fosfor som används på grönområden och avrinning av näringsämnen skulle behöva undersökas ytterligare. Mängden kan anses vara hög, särskilt när inga näringsämnen återvinns via skörd från landskapsområdena. Var hamnar dessa näringsämnen?

AVFALL7 Minska plastbelastningen från jordbruket

SLC Nyland stöder åtgärden. Möjligheterna för återvinning av plast måste förbättras och belastningen på plast måste minskas. Information om ämnet är nödvändig.

AVFALL 9 Minskning av skadliga ämnen, näringsämnen, avfall och mikroavfall i dagvatten och avloppsvatten

SLC Nyland anser att det är viktigt att avloppsvattenreningen tar hand om att så mycket som möjligt mikroavfall från dagvatten. Mikroplast och -avfall som ackumuleras i avloppsslam är fortfarande ett problem. Förutom mikroplast är läkemedels- och hormonrester ett stort problem. Avloppsslam bör inte användas på åkrar för livsmedelsproduktion på grund av ovanstående utsläpp. Relevant forskning behövs och avloppsvattenreningssystemer måste förbättras för att förhindra att skadliga ämnen kommer ut i miljön.

Helsingfors 14.05.2021

SLC Nyland (Nylands svenska producentförbund NSP rf)

Bjarne Westerlund
verksamhetsledare

SLC Nyland

Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tel (09) 601 588, www.slc.fi/nyland
nsp@slc.fi